

HOTĂRÂREA nr.21 din 25 septembrie 2019

privind contestarea neînregistrării candidaturii domnului Nicolae-George Epurescu la alegerile pentru Președintele României din anul 2019

Publicată în Monitorul Oficial nr.787 din 27.09.2019

Valer Dorneanu	— președinte
Cristian Deliorga	— judecător
Marian Enache	— judecător
Daniel Marius Morar	— judecător
Mona-Maria Pivniceru	— judecător
Gheorghe Stan	— judecător
Elena Simina Tănăsescu	— judecător
Varga Attila	— judecător
Benke Károly	— magistrat-asistent șef

Cu participarea reprezentantului Ministerului Public, procuror Liviu Drăgănescu.

1. Pe rol se află soluționarea contestației formulate de Partidul Alternativa Civică Atitudine, Solidaritate, Acțiune (A.C.A.S.A.) împotriva neînregistrării candidaturii domnului Nicolae-George Epurescu la alegerile pentru Președintele României din anul 2019.

2. Contestația a fost înregistrată la Curtea Constituțională la data de 24 septembrie 2019 și formează obiectul Dosarului nr.2476F/2019, la care a fost atașată o copie de pe adresa Biroului Electoral Central, înregistrată cu nr.121/C/BEC/P/2019 din 22 septembrie 2019, prin care i se aduce la cunoștința acestuia că nu a depus, împreună cu candidatura sa la alegerile pentru Președintele României din anul 2019, lista cu semnăturile a cel puțin 200.000 de susținători, iar în lipsa depunerii și înregistrării unei candidaturi valabile, nu poate fi înregistrat nici semnul electoral.

3. În temeiul dispozițiilor art.52 din Legea nr.47/1992 privind organizarea și funcționarea Curții Constituționale și ale art.68 alin.(1) din Legea nr.370/2004 pentru alegerea Președintelui României, contestațiile se soluționează fără înștiințarea părților, cu participarea reprezentantului Ministerului Public, pe baza sesizării și a celorlalte documente aflate la dosar.

4. Domnul Nicolae-George Epurescu arată că formulează prezenta contestație împotriva actului de comunicare a respingerii, la data de 22 septembrie 2019, de către Biroul Electoral Central a candidaturii sale și a semnului său electoral la alegerile pentru Președintele României din anul 2019, ambele depuse în data de 21 septembrie 2019. Se arată că Biroul Electoral Central nu a emis o decizie referitoare la acceptarea sau respingerea înregistrării candidaturii și a semnului electoral în termenul de maximum 48 de ore prevăzut de art.29 alin.(2) din Legea nr.370/2004, încălcând dreptul de a fi ales.

5. Se solicită, pe de o parte, constatarea îndeplinirii condițiilor legale pentru înregistrarea propunerii de candidatură și înregistrarea acesteia și a semnului electoral, iar, pe de altă parte, anularea „Deciziei (Comunicării) Biroului Electoral Central” nr.121/C/BEC/P/2019 din 22 septembrie 2019 și înregistrarea propunerii de candidatură a domnului Epurescu Nicolae-George din partea Partidului Alternativa Civică Atitudine, Solidaritate, Acțiune (A.C.A.S.A.) pentru alegerile prezidențiale ca fiind legală.

6. Se arată că pe pagina web a Biroului Electoral Central a apărut la ora 10,00 în ziua de 23 septembrie 2019 o „Comunicare” către candidatul propus de Partidul Alternativa Civică Atitudine, Solidaritate, Acțiune (A.C.A.S.A.), domnul Nicolae-George Epurescu, prin care s-a arătat că „depunerea și respectiv înregistrarea, la Biroul Electoral Central, a candidaturilor pentru alegerile pentru Președintele României din anul 2019 se efectuează în condițiile prevăzute de art.4 alin.(2) și art.27 și următoarele din Legea nr.370/2004 pentru alegerea Președintelui României, republicată, cu modificările și completările

ulterioare, condiții pe care nu le îndepliniți întrucât nu ați depus lista cu semnăturile a cel puțin 200.000 de susținători. Totodată, se reține că semnul electoral poate fi atribuit exclusiv unui candidat, astfel încât solicitarea de înregistrare a unui semn electoral nu poate fi luată în considerare în lipsa depunerii și înregistrării unei candidaturi valabile”.

7. Se arată că, în măsura în care Curtea nu va asimila comunicarea menționată cu o decizie, și, întrucât nicio decizie nu a fost emisă cu privire la candidatura sa, se solicită Curții Constituționale, pentru respectarea dreptului de a fi ales, să constate acceptarea tacită a înregistrării candidaturii Partidului Alternativa Civică Atitudine, Solidaritate, Acțiune (A.C.A.S.A.) și a semnelui electoral conform dosarului de depunere, ca o consecință a neemiterii unei decizii de către Biroul Electoral Central în termenul legal.

8. În ipoteza în care, însă, Curtea consideră că această comunicare este asimilată unei decizii de respingere a înregistrării propunerii de candidatură nr.121/C/BEC/P/2019 din 22 septembrie 2019, contestatorul înțelege să conteste această decizie, sens în care invocă art.73 alin.(3) lit.a) din Constituție, conform căruia sistemul electoral se reglementează prin lege organică, normele legale privind sistemul electoral în vigoare, inclusiv Legea nr.370/2004, supremația Constituției și implicit a deciziilor Curții Constituționale, sens în care menționează Decizia nr.392 din 6 iunie 2017, par.50-52. Totodată, invocă Decizia nr.289 din 11 mai 2016, par.33, și Decizia nr.737 din 6 decembrie 2016, par.26-28, în care s-a statuat, potrivit contestatorului, că legea nu trebuie să impună colectarea semnăturilor a mai mult de un 1% din alegătorii circumscripției respective, coroborat cu Comunicarea Autorității Electorale Permanente nr.47/C/BEC/P/2019 din 6 septembrie 2019 cu privire la numărul total de alegători înscriși în Registrul Electoral, respectiv 18.308.088 de persoane, ceea ce înseamnă că 1% din numărul total de alegători este egal cu 183.081, număr mai mic decât numărul minim de semnături pe care trebuie să le cuprindă o listă de susținători. Se arată că legiuitorul nu a corelat prevederile Legii nr.370/2004 cu cele ale considerentelor deciziilor Curții Constituționale mai sus menționate cu privire la numărul minim al semnăturilor de susținere (adeziune) a candidaturii, care trebuie să fie de maximum 183.081, ci a reconfirmat prin Legea nr.148/2019 un prag minim de 200.000 de semnături de susținere. Această prevedere contravine considerentelor general obligatorii ale deciziilor Curții Constituționale antereferte, corelate cu recomandările cuprinse în Liniile directe din Codul bunelor practici în materie electorală – adoptate de Comisia Europeană pentru Democrație prin Drept în cadrul celei de-a 52-a Sesiuni plenare, Veneția, 18-19 octombrie 2002. Prin urmare, se concluzionează că art.4 alin.(2) și art.21 din Legea nr.370/2004 încalcă Decizia nr.289 din 11 mai 2016, par.33, și Decizia nr.737 din 6 decembrie 2016, par.26-28.

9. Se mai susține că din jurisprudența Curții Constituționale din perioada 2016-2017 au rezultat 3 reguli electorale de rang constituțional, și anume: (i) necesitatea depunerii semnăturilor de susținere, (ii) numărul maxim de semnături ce poate fi cerut de lege, pentru a nu încălca dreptul de a fi ales, nu poate depăși 1% din numărul persoanelor cu drept de vot și (iii) semnăturile să fie acordate pentru susținerea listelor de candidați, nu a partidelor politice, candidații propuși pe listă de partide și independenții să beneficieze de același tratament în etapa de preselecție, adică de colectare a semnăturilor de susținere, candidații desemnați pe listă de partide să fie desemnați înainte de începerea strângerii semnăturilor, așa cum este în cazul candidaților independenți. În aceste condiții, se apreciază că, întrucât numărul de 200.000 de semnături depășește considerabil 1% din numărul total de alegători comunicat oficial de Autoritatea Electorală Permanentă, prevederile art.4 alin (2) și ale art.27 din Legea nr.370/2004 au fost implicit declarate neconstituționale.

10. Se mai face referire la principiul securității juridice consacrat în jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului și a Curții de Justiție a Uniunii Europene.

11. Se susține că, la momentul septembrie 2019, Legea nr.370/2004 nu mai prevede un număr minim de semnături ce trebuie depuse pentru a putea candida la alegerile prezidențiale. Depunerea unor semnături de adeziune este singurul criteriu pentru a candida, neexistând un număr minim de astfel de semnături ce trebuie depuse.

12. Se solicită admiterea contestației așa cum a fost ea formulată, constatarea faptului că propunerea de candidatură a domnului Nicolae-George Epurescu pentru alegerile prezidențiale din partea

Partidului Alternativa Civică Atitudine, Solidaritate, Acțiune (A.C.A.S.A.) îndeplinește condițiile legale în vigoare la această dată prin constatarea neconstituționalității obligativității prezentării unui număr de semnături de susținere mai mare de 1% din numărul persoanelor cu drept de vot.

13. Reprezentantul Ministerului Public, punând concluzii, în temeiul art.68 alin.(1) din Legea nr.370/2004 pentru alegerea Președintelui României, solicită, în principal, respingerea contestației ca inadmisibilă, întrucât, în cauză, nu s-a emis o decizie de către Biroul Electoral Central, ci a existat doar o simplă corespondență cu domnul Nicolae-George Epurescu. În subsidiar, se solicită respingerea ca neîntemeiată a contestației formulate. Totodată, se menționează că aceasta este formulată în mod tardiv, neîncadrându-se în termenele prevăzute de lege.

CURTEA,

examinând contestația în raport cu prevederile Constituției, ale Legii nr.47/1992 privind organizarea și funcționarea Curții Constituționale și ale Legii nr.370/2004 pentru alegerea Președintelui României, văzând concluziile reprezentantului Ministerului Public, precum și documentele aflate la dosar, reține următoarele:

14. Potrivit dispozițiilor art.146 lit.f) din Constituție, ale art.37 și 38 din Legea nr.47/1992, republicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.807 din 3 decembrie 2010, precum și celor ale art.31 alin.(1) și (2) din Legea nr.370/2004 pentru alegerea Președintelui României, republicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.650 din 12 septembrie 2011, cu modificările și completările ulterioare, Curtea Constituțională este competentă să soluționeze contestația privind neînregistrarea candidaturii domnului Nicolae-George Epurescu la alegerile pentru Președintele României din anul 2019.

15. Curtea reține că domnul Nicolae-George Epurescu și-a depus candidatura la alegerile pentru Președintele României din anul 2019 la Biroul Electoral Central cu nr.121/C/BEC/P/2019 din 21 septembrie 2019, iar înregistrarea sau respingerea înregistrării candidaturii, potrivit art.29 alin.(2) și art.69 alin.(1¹) din Legea nr. 370/2004, trebuia realizată în termen de cel mult 48 de ore de la depunerea candidaturii, respectiv până la data de 23 septembrie 2019, ora 24,00. Prevederile art.31 alin.(1) din aceeași lege dau dreptul candidaților, partidelor politice, organizațiilor cetățenilor aparținând minorităților naționale, alianțelor politice, alianțelor electorale și alegătorilor de a contesta înregistrarea sau respingerea înregistrării candidaturilor. Contestațiile pot fi formulate în cel mult de 24 de ore de la expirarea termenului prevăzut de art.29 alin.(2) din aceeași lege, respectiv până la data de 24 septembrie 2019, ora 24,00, astfel că prezenta contestație, fiind formulată la data de 24 septembrie 2019, a fost formulată în termenul prevăzut de lege.

16. Curtea reține că atât condițiile de eligibilitate, cât și impedimentele constituționale pentru a fi ales în funcția de Președinte al României sunt prevăzute expres și limitativ în Constituție și în Legea nr.370/2004.

17. Potrivit art.37 din Constituție, coroborat cu art.16 alin.(3), art.36 și art.40 alin.(3) din Constituție, au dreptul de a fi aleși pentru funcția de Președinte al României cetățenii cu drept de vot care, până în ziua alegerilor inclusiv, au împlinit 35 de ani, au domiciliul în țară și cărora nu le este interzisă asocierea în partide politice. Totodată, conform art.27 alin.(2) din Legea nr.370/2004, „(2) *Propunerile se fac în scris și vor fi primite numai dacă: a) sunt semnate de conducerea partidului sau a alianței politice ori de conducerea acestora, care au propus candidatul sau, după caz, de candidatul independent;*

b) cuprind prenumele și numele, locul și data nașterii, starea civilă, domiciliul, studiile, ocupația și profesia candidatului și precizarea că îndeplinește condițiile prevăzute de lege pentru a candida;

c) sunt însoțite de declarația de acceptare a candidaturii, scrisă, semnată și datată de candidat, de declarația de avere, declarația de interese, de o declarație pe propria răspundere a candidatului în sensul că a avut sau nu calitatea de lucrător al Securității sau de colaborator al acesteia, precum și de lista susținătorilor, al căror număr nu poate fi mai mic de 200.000 de alegători”.

18. De asemenea, potrivit art.29 alin.(2) din Legea nr.370/2004, „*Înregistrarea și respingerea înregistrării candidaturilor de către Biroul Electoral Central se fac prin decizie, în termen de cel mult 48 de ore de la depunerea acestora*”. Se mai reține că această soluție legislativă a fost consacrată prin art.1 pct.16 din Ordonanța de urgență a Guvernului nr.95/2009 privind modificarea și completarea Legii nr. 370/2004 pentru alegerea Președintelui României, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.608 din 3

septembrie 2009, iar, spre exemplu, cu ocazia alegerilor pentru funcția de Președinte al României din anul 2009, Biroul Electoral Central a emis decizii de respingere a candidaturilor în măsura în care listele de susținători nu erau depuse [a se vedea, cu titlu exemplificativ, Hotărârile Curții Constituționale nr.1 din 16 octombrie 2009, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.708 din 21 octombrie 2009, nr.6 din 23 octombrie 2009, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.723 din 27 octombrie 2009, sau nr.12 din 26 octombrie 2009, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.732 din 28 octombrie 2009, prin care au fost respinse contestații formulate împotriva deciziilor Biroului Electoral Central de respingere a înregistrării candidaturilor la alegerile pentru Președintele României din anul 2009].

19. În aceste condiții, Curtea constată că actul prin care Biroul Electoral Central respinge înregistrarea unei candidaturi, indiferent de condiția constituțională sau legală considerată a fi neîntrunită, este decizia. Prin urmare, nedepunerea listei susținătorilor sau depunerea acesteia cu un număr sub 200.000 de susținători determină respingerea candidaturii prin decizie. Or, în cazul de față, respingerea s-a realizat printr-o adresă de comunicare a soluției de neînregistrare a candidaturii, iar acest înscris nu poate fi calificat/ asimilat drept decizie, nici formal, nici material. În condițiile nerespectării de către Biroul Electoral Central a prevederilor art.29 alin.(2) din Legea nr.370/2004, Curtea va admite contestația formulată și, în condițiile în care se verifică faptul că, în cauză, nu a fost depusă lista de susținători potrivit art.4 alin.(2) teza întâi și art.27 alin.(2) lit.c) din Legea nr.370/2004, Biroului Electoral Central îi va reveni, potrivit legii, obligația de a emite o decizie de respingere a înregistrării candidaturii domnului Nicolae-George Epurescu la alegerile pentru Președintele României din anul 2019.

20. Cu privire la susținerile contestatorului potrivit cărora prevederile art.4 alin.(2) și ale art.27 din Legea nr.370/2004 au fost implicit declarate neconstituționale prin Decizia nr.289 din 11 mai 2016, par.33, și Decizia nr.737 din 6 decembrie 2016, par.26-28, Curtea constată că neconstituționalitatea unui act de reglementare primară în cadrul controlului *a posteriori* de constituționalitate presupune răsturnarea prezumției de constituționalitate a acestuia printr-o decizie a Curții Constituționale în condițiile și procedura prevăzute de art.146 lit.d) din Constituție și de Legea nr.47/1992, fiind, așadar, de neconceput ca un act normativ să fie implicit declarat neconstituțional.

21. De asemenea, Curtea constată că, în cauză, contestatorul este nemulțumit și de soluția legislativă potrivit căreia candidaturile propuse de partidele și de alianțele politice, precum și candidaturile independente pot fi depuse numai dacă sunt susținute de cel puțin 200.000 de alegători, sens în care susține neconstituționalitatea art.4 alin.(2) teza întâi și a art.27 alin.(2) lit.c) din Legea nr.370/2004. Curtea constată că verificarea constituționalității legilor pe calea controlului *a posteriori* de constituționalitate se realizează pe calea excepției de neconstituționalitate, potrivit art.146 lit.d) din Constituție. O asemenea excepție poate fi analizată numai în cadrul exercitării atribuției Curții Constituționale prevăzute de art.146 lit.d) din Constituție, potrivit căruia Curtea „*hotărăște asupra excepțiilor de neconstituționalitate privind legile și ordonanțele, ridicate în fața instanțelor judecătorești sau de arbitraj comercial; excepția de neconstituționalitate poate fi ridicată și direct de Avocatul Poporului*”, iar nu și în cadrul atribuției reglementate de dispozițiile art.146 lit.f) din Constituție, potrivit cărora Curtea Constituțională „*veghează la respectarea procedurii pentru alegerea Președintelui României și confirmă rezultatele sufragiului*”, astfel că nu poate face obiectul contenciosului electoral [Hotărârea nr.45 din 7 noiembrie 2000, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.605 din 24 noiembrie 2000, Hotărârea nr.19 din 10 noiembrie 2004, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.1085 din 23 noiembrie 2004, Hotărârea nr.1 din 16 octombrie 2009, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.708 din 21 octombrie 2009, Hotărârea nr.3 din 20 octombrie 2009, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.722 din 26 octombrie 2009, sau Hotărârea nr.6 din 22 septembrie 2019, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.774 din 24 septembrie 2019].

Pentru considerentele arătate, în temeiul art.146 lit.f) din Constituție, al art.11 alin.(1) lit.B.a), al art.37 și 38 din Legea nr.47/1992, precum și al art.31 alin.(1) și (2) din Legea nr.370/2004, cu majoritate de voturi,

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

În numele legii

HOTĂRĂȘTE:

Admite contestația formulată de Partidul Alternativa Civică Atitudine, Solidaritate, Acțiune (A.C.A.S.A.) și obligă Biroul Electoral Central să emită, potrivit legii, o decizie cu privire la candidatura domnului Nicolae-George Epurescu la alegerile pentru Președintele României din anul 2019.

Hotărârea este definitivă, se comunică Biroului Electoral Central și se publică în Monitorul Oficial al României, Partea I.

Pronunțată în ședința din 25 septembrie 2019.